

**RAPORT Z BADANIA DOTYCZĄCEGO KORZYSTANIA PRZEZ UCZNIÓW
Z PATOTREŚCI W INTERNECIE PRZEPROWADZONY
W SZKOLE PODSTAWOWEJ
IM. ADAMA MICKIEWICZA W KŁODAWIE
W ROKU SZKOLNYM 2022/2023.**

Diagnoza potrzeb rozwojowych w tym czynników ryzyka oraz czynników chroniących w celu zbadania zagrożenia wśród uczniów patotreściami, promowania higieny cyfrowej oraz przeciwdziałania podejmowaniu przez nich zachowań ryzykownych.

Wprowadzenie

Szkodliwe treści w Internecie zdefiniowano jako „materiały, które mogą wywołać negatywne emocje u odbiorcy lub które promują niebezpieczne zachowania”. To więc przede wszystkim pornografia, materiały ukazujące przemoc, ale też treści zachęcające do zachowań szkodliwych dla zdrowia, czyli zażywania narkotyków lub samookaleczenia. Również hejt, czyli nienawistne komentowanie, zalicza się do treści szkodliwych.

Treści tego rodzaju są szczególnie niebezpieczne dla najmłodszych odbiorców – dzieci i młodzieży. Mogą bowiem negatywnie wpływać na ich rozwój emocjonalny, poznawczy i społeczny.

Powszechny Internet, łatwość rejestrowania kont oraz dostępność do sprzętu umożliwiającego tworzenie dobrej jakości nagrań, sprzyja tworzeniu treści przez indywidualnych użytkowników. Ogromna ilość publikowanych w sieci treści powoduje problemy ze skutecznym monitorowaniem i wyławianiem materiałów niezgodnych z prawem czy regulaminami serwisów.

Tak prezentuje się geneza patotreści. Ich twórcy swoje materiały opierają na prezentowaniu zachowań patologicznych, takich jak libacje alkoholowe, wulgarne zachowania czy przemoc. Bardzo często są to relacje „na żywo”. Zjawisko to określa się mianem patostream i jest obecne w sieci na szeroką skalę od 2017 roku. Kontakt z patotreściami może:

- sprawić, że dziecko zaczyna postrzegać świat jako niezrozumiały, groźny,
- traci poczucie bezpieczeństwa, szczególnie kiedy bezkrytycznie odbiera przekaz płynący z patofilmów czy nie potrafi ich odpowiednio zinterpretować;
- wpływać na kształtowanie nieprawdziwych przekonań na temat świata i ludzi;
- zachęcać do zachowań szkodliwych dla zdrowia i niebezpiecznych kontaktów;
- generować takie emocje, jak: niepokój, lęk, wpływać na obniżenie nastroju lub nadmiernie pobudzać, a nawet uzależniać;

- wpływać na desensytyzację (znieczulenie) na bodźce, które pojawiają się w patotreściach, tj. przemoc, agresję, seksualizację.

W związku z powyższym przeprowadziliśmy w naszej szkole ankietę nt. patotrści której wyniki stały się podstawą do rozpoznania czynników ryzyka oraz czynników chroniących uczniów przed zagrożeniami wynikającymi z zagrożenia płynących z treści szkodliwych w Internecie (patotreści).

Analiza wyników badań

Opis czynników chroniących i czynników ryzyka na podstawie badania ankietowego

Przez czynniki chroniące należy rozumieć indywidualne cechy i zachowania uczniów lub cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka. Natomiast czynniki ryzyka to indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań ryzykownych stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego dnia codziennego.

Z analiz ankiet skierowanych do uczniów wynika, że w naszej szkole do powszechnie występujących **czynników chroniących** należy zaliczyć:

- dobra oraz bardzo dobra kondycja fizyczna uczniów,
- poczucie przynależności oraz wsparcie rodziny i przyjaciół na co dzień,
- pozytywny klimat szkoły:
 - możliwość stałego kontaktu z rówieśnikami, kolegami i koleżankami z klasy,
 - poczucie solidarności klasowej i wysoki poziom integracji klasy (dobre relacje w klasie),
 - wsparcie wychowawcy
 - prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza
 - wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy;
 - okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć;
 - zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy
- rozmowy z rodzicami o szkole, o innych sprawach;
- wspólne z rodzicami uprawianie hobby;
- uczestnictwo w podejmowaniu przez rodziców decyzji,
- pomaganie rodzicom w ważnych sprawach domowych,
- poczucie zadowolenia z aktualnego położenia życiowego,
- sposoby reagowania na stres, m.in.: rozmowa ze znajomymi, kino lub teatr, sport, czytanie książek, muzyka, modlitwa;
- świadome korzystanie z zasobów internetowych, głównie w celach edukacyjnych i w uzasadnionych sytuacjach,

Analizując ankiety skierowane do uczniów, wynika, że do najważniejszych **czynników ryzyka** występujących w naszej szkole należą:

- jakość funkcjonowania zadaniowego w roli ucznia

- sposoby radzenia sobie ze stresem
- sytuacja szkolna:
 - - oceny szkolne
 - powtarzanie klasy
 - częstość wagarowania - rodzaj wagarowania (samemu, z całą klasą)
- sposoby reagowania na stres: - samotność, zabawa komputerem
- ryzykowne używanie Internetu, m.in. zbyt długie przebywanie w sieci, zaniedbywanie szkoły, ujawnianie osobistych danych w Internecie;
- częstość agresji obserwowanej w domu (psychiczna/fizyczna);
- częstość doświadczania agresji i przemocy werbalnej i niewerbalnej ;
- doświadczanie agresji i przemocy w Internecie;
- przedstawianie w sieci fałszywej tożsamości ;
- próbę zaspokojenia potrzeby przynależności do grupy rówieśniczej:
 - akceptacji,
 - potwierdzenia, że jest się dla innych ważnym,
- trudność w nawiązywaniu kontaktów bezpośrednich,
- nuda i brak pomysłu na spędzanie czasu wolnego, brak dodatkowych zainteresowań – próba wypełnienia czasu wolnego,
- zwiększona częstotliwość korzystania z Internetu i związane z tym zagrożenia.

Wnioski z przeprowadzonych badań

Z powyższego zestawienia wyników ankiet można wnioskować, że uczniowie nie korzystają z Internetu na potrzeby oglądania szkodliwych treści (patotreści).

Okolo 98,7% respondentów zadeklarowało, że ma przyjaciół, 1,3% zadeklarowało, że nie ma przyjaciół, ani dobrego znajomego.

42% ankietowanych uczniów komunikuje się ze znajomymi, przyjaciółmi podczas bezpośredniej rozmowy, z komunikatorów tekstowych (SMS) korzysta 19% badanych uczniów, z komunikatorów internetowych korzysta 21% badanych, z portali społecznościowych 16,7%, 1,3 % nie kontaktuje się ze znajomymi.

Badani lubią spędzać czas „w internecie” - 87% odpowiedziało tak, 13% nie.

Ponad połowa uczniów (60%) nie ma większej potrzeby być online,

14% badanych uczniów chętnie spędzi więcej w Internecie,

23% badanych woli w inny sposób spędzać wolny czas, około 3% uczniów jest cały czas dostępna w sieci.

47% respondentów deklaruje że wie czym są „patotreści”, 28% nie,

25% nie wie.

Okolo 28% uczniów miało okazję oglądać patotreści, 47% badanych nie, a 25% odpowiedziało –trudno powiedzieć.

Jako powody oglądania patotreści uczniowie podali: ciekawość -10%, nuda -8%, musze być na bieżąco – 2%, polecił mi znajomy -5%, dla rozrywki -5 %, przez przypadek -16,5%, inne 10%, nigdy nie oglądam patostreamów 43,5%.

24% znalazło przypadkiem podczas serfowania w Internecie patostreamach, 39% nigdy nie miała styczności z w Internecie patostreamach,

18% zadeklarowało że ktoś im o tym powiedział, 19% dowiedziało się o nich w mediach.

W ciągu ostatniego roku respondenci oglądali tego typu nagrania: - codziennie 7%; raz- dwa razy w miesiącu -5%, raz lub dwa razy na 3 miesiące -6 %, raz lub dwa razy na 6 miesięcy – 5%, raz albo 2 razy w roku – 17%, nigdy nie ogląda patostreamów -60%.

Po obejrzeniu patostreamów respondenci reagowali w następujący sposób:

- 56% nigdy nie oglądało,
- 8,5% dają łapkę w górę – lubi filmik
- 16% daje łapkę w dół – nie podoba mi się ten filmik
- 4,5% - udostępnia filmik swoim znajomym
- 3,5% kreuje i upublicznia filmy
- 4,5% komentuje filmy na YouTube czy innym portalu
- 3% udziela się podczas streamu
- 3% wpłaca donacje
- 1% upublicznia na prywatnych grupach typu facebook.

65% uczniów zadeklarowało, że nie jest zainteresowana tymi treściami w Internecie, 20% jest słabo zainteresowana, 15% jest zainteresowana lub bardzo.

60% respondentów rozumie potrafi wskazać korzyści z zasobów Internetu, 6% nie, 5% nie ma korzyści, a 29% trudno powiedzieć.

83% badanych respondentów wie jakie zagrożenie może przynieść korzystanie z zasobów Internetu, 3% nie, 3% uważa że nie ma zagrożeń, 11% nie wie.

Na pytanie Czy twoi rodzice interesują się tym jak dużo spędzasz w Internecie? 35% - odpowiedziało tak; 45% - tak, czasami; 15% - raczej nie, 5% - nie.

55% uczniów informuje rodziców w jaki sposób korzysta z Internetu, 45% nie informuje.

65% uczniów rodzice próbują kontrolować czas i sposób spędzania w Internecie, 25% - raczej nie kontroluje, a 10% nie kontroluje.

Rekomendacje:

1. Realizacja działań minimalizujących występowanie ryzykownych zachowań wśród dzieci i młodzieży związanych z nadmiernym przeglądaniem Internetu, tym samym bardziej narażonych na kontakt z patotreściami poprzez kształtowanie i wzmacnianie czynników chroniących w codziennej pracy wychowawczej.
2. Promowanie zdrowego stylu życia, w szczególności poprzez: realizację pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz kół zainteresowań służących wzmacnianiu w dzieciach i młodzieży otwartości na inne formy spędzania wolnego czasu niż korzystanie z Internetu.
3. Organizowanie wycieczek klasowych w celu integracji zespołów klasowych wynikających również z planu profilaktyczno-wychowawczego klasy, w czasie których nie byłoby przestrzeni na długotrwałe korzystanie z Internetu przez dzieci i młodzież, co minimalizowałoby ryzyko dostępu dzieci i młodzieży do patotreści.
4. Promowanie wśród uczniów aktywności niezwiązanych z korzystaniem z Internetu. Zachęcanie uczniów nie przejawiających symptomów nadmiernego korzystania z sieci do udzielania wsparcia i pomocy uczniom, którzy te symptomy przejawiają – tworzenie sieci wzajemnego wsparcia i atmosfery bliskości.
5. Weryfikacja i zapewnienie pomocy psychologa uczniom przejawiającym symptomy nadmiernego korzystania z Internetu.

Ewaluację przeprowadził zespół w składzie:

Iwona Dawidowicz

Anita Sadurska

Anna Kozak

